

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

83. Quomodo quis licitè pensionem habeat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

non enim datur, nisi habenti confuram saltem. Sed puto esse consuetudinem iam in contrarium, quod profecto mirabilis est abusus; dum multi relinquunt beneficia, retentis pensionibus, & ducunt uxores; immo hoc animo forsitan receperunt: quod profecto pessimum est, nec in bona conscientia isti possunt tales retinere pensiones, ut statim etiam patebit.

Quomodo quis licite pensionem habeat.

CAPVT LXXXIII.

Tres sunt conditiones, quibus omnibus, aut earum vna deficiente, non potest aliquis pensionem habere.

Prima est dispensatio. Nullus enim potest vllam retinere pensionem super bona Ecclesiastica, sine dispensatione. Hæc autem non pertinet ad vllum prælatum, nisi ad solum Papam; quamuis hoc ex iure non constat, sed ex consuetudine sola. Vbi ergo deest dispensatio, pensio licite haberi, aut retineri non potest.

Secunda est, causa: sine causa enim non habet locum in foro interiori, & coram Deo dispensatio; sed tantum in foro exteriori: vnde, qui pensiones retinent, etiam cum dispensatione, si non adest causa legitima, securi non sunt nec excusantur, quia Papa dedit; & ipsius est considerare, quomodo dedit. Hoc, inquam, non excusat: si enim quis accipiat pecunias ab œconomio, quem scit malè dispensare res domini, & contra iustitiam, non potest tunc retinere. Papa autem non est dominus bonorum & reddituum Ecclesiæ, sed tantum vniuersalis dispensator. Vnde, sicut, cum dispensat in voto, non facit hominem securum in conscientia, nisi causa adsit, ita in pensionum & beneficiorum distributione. Causa autem hæc debet esse in vtilitatem Ecclesiæ, cuius sunt bona: si enim nulla via in Ecclesiæ huius vel vniuersalis vtilitatem tendat, nõ est causa legitima.

In iure duæ causæ in particulari habentur.

Prima; cap. nisi essent. de præben. & cap. audiui, de colluf. de regen. quando aliqui litigant & rixantur de beneficio. ne rixa cedat contra vtilitatem, & in damnum Ecclesiæ, quia priuatur illo tempore ministro, solet de licentia Papæ, illi, qui maiorem habet iustitiæ rationem, dari beneficium conueniente pensionem alteri assignata.

Secunda causa habetur, ead quæstiones de rerum permutat. cum vna ecclesia habet beneficium pinguius, altera minus pingue, & sic permutatio, tunc datur pensio ex pinguiori, ad suppleendum fructus minus pinguis beneficij; & hoc solet fieri cum personæ permutant beneficia, sed cum dispensatione. Advertendum tamen hic est, quod pensio non debet dari, nisi pro fructibus tantum, qui maiores sunt vnus beneficij: cum enim datur pro ratione ipsius beneficij, quia est maior dignitas, vel honoratior titulus, tunc simonia est. Ultra has causas sunt etiam aliæ causæ conuenientes pensionum.

Tertia est, propter ministerium aliquod temporale erga Ecclesiam exhibitum.

Quarta, propter ministerium etiam spirituale exhibitum Ecclesie, quia homo inferuit in temporalibus, vel in spiritualibus Ecclesie.

Quinta, quia est benè meritis de Ecclesia, licet actu non inferuiat, & sic dari potest homini, qui suis lectionibus vel concionibus insudauit in Ecclesie vtilitatem, aut qui suas etiam operas consumpsit in vtilitatem temporalem Ecclesie.

Sexta, potest dari his, qui futuri sunt ministri Ecclesie, vt præparentur, & talia sunt illa, quæ Hispani vocant præsumptoria, quæ dabantur studentibus, & futuris ministris Ecclesie.

Septima est paupertas, præsertim clericorum: sunt enim multi beneficio carentes, nec vnde viuant habentes, quibus sanctissimū esset aliquas assignare pensiones. Etiam laicis possent dari: nam bona Ecclesie etiam pauperibus obueniunt. Denique causa pensionum debet esse pia, quæ in vtilitatem Ecclesie, & honestatem conuertatur. Nec solæ istæ conditiones sufficiunt, sed debet esse tertia, nempe modus.

Modus autem in duobus consistit.

Primò, ne pensio, quæ ab vno percipitur beneficio, sit adeo pinguis (Contra. tract. de sacerdot. cap. 4. num. 7.) vt non remaneant fructus cum titulo, quibus possit conuenienter beneficium habens sustentari in suo officio. Vnde iniquissimum est nec excusabile, omnes fructus exigere pro pensione, & maxime ex beneficio habente curam. Olim non dabatur nisi tertia pars: nec in omni beneficio exigi potest: nam cum omnes simul beneficij fructus exigui sunt, non est exigenda pensio.

Secundò, ne tot cumulentur pensiones, vt sustentationem excedant conuenientem hominis. Vnde mirabilis est abusus

eorum,

corum, qui multis hinc inde se onerant pensionibus; cum, unde viuere possint pro conditione sua, habeant; & quod peius est, nulla adest causa, propter quam, vel vnā possint habere: quibus vix potest persuaderi, vt vel minimam pensionem à se expellant, sed morte coguntur malè possessa, & retenta dimittere.

De Simonia, quid sit.

CAPVT LXXXIV.

INter ea, quæ de simonia tractanda occurrunt, id primum est quid sit. Videtur autem sic posse describi. Simonia est *studiosa voluntas, contractandi pretio, rem spiritualem*. Sunt in hac definitione quatuor partes.

Prima est, *studiosa voluntas*, id est, actus voluntatis, seu volitio libera & deliberata: non enim peccatum consistit, nisi in voluntate libera, tunc autem volitio libera dicitur, cum in manu hominis est, se cohibere à tali volitione. Hac parte prima vitur S. Thom. 2. 2. qu. 100. & alij communiter in definitione simoniæ.

Secunda est, *contractandi*. Per contractare, significamus quemcumque contractum, in quo pretium intercedit, siue sit emptio, siue venditio, siue locatio, siue permutatio, siue alius huiusmodi contractus: simonia enim in tali contractione consistit.

Tertia est, *rem spiritualem*. Contractare rem spiritualem, putà, emere, vendere, locare, permutare, simonia est. Dices, quæ res vocatur spiritualis? Dico vniuersaliter, omnem illam rem vocari spiritualem in præsentia, quæ à Deo, vt est auctor gratiæ, procedit, vel ad Deum, vt est auctor gratiæ, ordinatur. Explico, fides docet, Deum esse creatorem & Saluatorem, ea, quæ ad creationem pertinent, vt omnes hæc res sensibiles, & creaturæ omnes, secundum proprium suum esse, & proprietates, dicuntur pertinere ad Deum, vt est auctor naturæ; Ea verò, quæ ad Deum pertinent, vt est hominum & Angelorum etià Saluator, qui creaturam rationalem ad suum finem supernaturalem producit, dicuntur pendere ab ipso, vt est auctor gratiæ, & dicuntur res spirituales. Huiusmodi autem sunt in quadruplici differentia.

Quædam dicuntur res spirituales essentialiter, quales sunt

virtu